

สถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญ

การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่จากต่างประเทศ

การแพร่ระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่อย่างรวดเร็วและเป็นวงกว้าง ทำให้แต่ละประเทศต้องเตรียมความพร้อมด้านสาธารณสุขตลอดเวลา เพื่อคัดกรองและป้องกันการแพร่ระบาด อย่างไรก็ตาม ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการป้องกันตนเอง โดยการปฏิบัติตามคำแนะนำของกระทรวงสาธารณสุข และการดูแลสุขภาพให้แข็งแรงมีภูมิคุ้มกันโรค

การเชื่อมโยงระหว่างประเทศที่มากขึ้นจากการขนส่งสินค้าและการเดินทางระหว่างประเทศ ทำให้เมื่อเกิดการระบาดของโรคในประเทศหนึ่งสามารถแพร่กระจายไปยังประเทศอื่นได้อย่างรวดเร็วและเป็นวงกว้าง หากไม่มีการป้องกันและการเตรียมพร้อมด้านสาธารณสุขที่เพียงพอ ทั้งนี้ ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาประเทศไทยได้ประสบปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่จากต่างประเทศมาเป็นระยะๆ อาทิ โรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (ซาร์ส) โรคไข้หวัดนก โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 และโรคเมอร์ส โดยล่าสุดในช่วงปลายปี 2562 พบผู้ติดเชื้อโควิด-19 (COVID-19: Corona Virus Disease 2019) ที่เริ่มแพร่ระบาดตั้งแต่วันที่ 30 ธันวาคม 2562 และจนถึงปัจจุบัน (วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2563) มีผู้ป่วยจาก 35 ประเทศ และ 2 เขตบริหารพิเศษ จำนวนทั้งสิ้น 80,289 ราย เสียชีวิต 2,704 ราย โดยประมาณร้อยละ 97 เป็นผู้ป่วยจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ขณะที่ในประเทศไทยพบผู้ป่วย 37 ราย รักษาหาย 22 ราย แต่ยังไม่พบผู้เสียชีวิต ซึ่งสาเหตุที่ผู้ป่วยในประเทศไทยติดเชื้อไวรัส คือการเดินทางไปในกลุ่มพื้นที่เสี่ยง

“

ประเทศไทยตื่นตัวและมี
มาตรการรับมือโรคอุบัติใหม่ใน
ระดับมาตรฐาน

”

สำหรับอาการของผู้ติดเชื้อโควิด-19 (COVID-19) ประกอบด้วย การมีไข้ ไอ ปวดศีรษะ ปวดกล้ามเนื้อ อ่อนเพลีย และหายใจเหนื่อยหอบ บางรายอาจไตวายจนถึงขั้นเสียชีวิต ขณะที่ในปัจจุบันยังอยู่ระหว่างการศึกษาค้นคว้าเพื่อรักษาและคาดว่าจะต้องใช้เวลาระยะหนึ่ง ทำให้แต่ละประเทศจำเป็นต้องมีระบบคัดกรองผู้ป่วย โดยในกรณีของประเทศไทย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ที่ได้รับการจัดอันดับในด้านการเฝ้าระวังและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคอยู่ในลำดับที่ 6 จาก 195 ประเทศ ได้กำหนดมาตรการเพื่อรับมือกับโรคปอดอักเสบจากเชื้อโควิด-19 โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 : มาตรการรองรับเมื่อพบผู้ป่วยจากประเทศอื่นแต่ไม่พบในไทย โดย (1) คัดกรองผู้ป่วยที่สนามบิน โรงพยาบาล และในชุมชน (2) จัดระบบการดูแล/ตรวจวินิจฉัยผู้ป่วย (3) จัดระบบติดตามผู้สัมผัสและเฝ้าสังเกตอาการ (4) จัดระบบการประสานงาน

ตาราง 15 โรคติดต่อที่แพร่ระบาดที่สำคัญ ตั้งแต่อดีต - ปัจจุบัน

รายละเอียด	โรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง หรือโรคซาร์ส (SARS)	โรคไข้หวัดนก (Avian Influenza H5N1)	โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009	โรคระบบทางเดินหายใจตะวันออกกลาง หรือโรคมเมอร์ส (MERS)	โรคปอดอักเสบจากเชื้อไวรัสโคโรนา-19
การแพร่ระบาดครั้งแรก	ปี 2545-2546 (ปัจจุบันไม่พบการระบาดแล้ว)	ปี 2547 (ปัจจุบันยังพบการระบาดอยู่)	ปี 2552-2553 (ปัจจุบันกลายเป็นไข้หวัดใหญ่ตามฤดูกาล)	ปี 2555-ปัจจุบัน (ยังพบผู้ติดเชื้อได้อยู่)	ปี 2562 (30 ธันวาคม 2562)
จำนวนผู้ติดเชื้อ	8,098 ราย	859 ราย	622,482 ราย	2,494 ราย	80,289 ราย (ณ วันที่ 25 ก.พ. 63)
จำนวนผู้เสียชีวิต	774 ราย	453 ราย	14,142 ราย	858 ราย	2,704 ราย (ณ วันที่ 25 ก.พ. 63)
อัตราการเสียชีวิต	10%	60%	0.1%	30%	3%
อาการของโรค	มีไข้สูง ติดเชื้อที่ปอดและทางเดินหายใจ	มีไข้สูง ปวดกล้ามเนื้อ ปวดศีรษะ และมักมีอาการหายใจติดขัด	มีไข้ ปวดศีรษะ ปวดกล้ามเนื้อ ไอ จาม เจ็บคอ คลื่นไส้ อาเจียน และบางรายอาจมีอาการท้องร่วง	มีไข้สูง ติดเชื้อที่ปอดและทางเดินหายใจ ปวดกล้ามเนื้อ อาเจียน ท้องเสีย	มีไข้ ไอ เจ็บคอ มีน้ำมูก หายใจเหนื่อยหอบ
พื้นที่แพร่ระบาด	ประเทศจีน ฮองกง ไต้หวัน และในอีกหลายประเทศ	ประเทศเวียดนาม จีน ฮองกง	ประเทศเม็กซิโก	แถบประเทศตะวันออกกลาง (ซาอุดีอาระเบีย)	ประเทศจีน และในต่างประเทศ
สัตว์พาหนะนำโรค	ค้างคาว-สุชชะมด-สุคน	ติดต่อจากสัตว์ (นกน้ำป่า) สุคน	สุกร-สุคน	อูฐ-สุคน	ค้างคาว-สุคน

ที่มา: กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

เชื่อมโยงและวิเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ (5) จัดกลไกสื่อสารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ

ระยะที่ 2 : มาตรการรองรับการระบาดในวงจำกัดในประเทศไทย (1) ดูแลรักษาผู้ป่วยโดยเตรียมพื้นที่รองรับผู้ป่วยในสถานพยาบาล (ห้องแยกโรค หอผู้ป่วยแยก) จัดหาเวชภัณฑ์ยาต้านไวรัส (2) ป้องกันการแพร่เชื้อโดยจัดระบบป้องกันในสถานพยาบาล/จัดระบบการจัดการศพ (3) ควบคุมการระบาดในชุมชน อาทิ ปิดสถานที่เกิดการระบาด งดการจัดกิจกรรมชุมนุมในพื้นที่เสี่ยง คัดกรองกลุ่มเสี่ยงสูง/ดูแลอย่างเหมาะสม ชดเชยการป่วยให้ผู้ป่วยที่ต้องถูกแยกโรคไม่ถือเป็นการลา และ (4) สื่อสารความเสี่ยงโดยติดตามสถานการณ์ทั้งใน/นอกประเทศ และประเมินความเสี่ยง จัดทำสื่อที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ให้คำแนะนำสำหรับประชาชน/กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

นอกจากนี้ ล่าสุด ณ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563 กรมควบคุมโรคได้ประกาศให้โรคโควิด-19 เป็นโรคติดต่ออันตราย ซึ่งจะช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการป้องกันและควบคุมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อาทิ มีอำนาจสั่งให้ผู้ป่วยหรือผู้ต้องสงสัยให้เข้ารับการรักษาได้จนกว่าจะพ้นระยะติดต่อโรค และสามารถนำเข้าจากต่างประเทศ แม้ไม่ได้รับการขึ้นทะเบียน/อนุญาตจาก อย. ได้ โดยการประกาศดังกล่าวจะช่วยควบคุมการติดต่อให้อยู่ในระยะที่สองให้นานที่สุด (ระยะที่สองคือระยะที่ระบาดในประเทศในวงจำกัด)

อย่างไรก็ตาม มาตรการข้างต้นเป็นมาตรการที่ตั้งขึ้นเพื่อรับมือกับการระบาดของเชื้อไวรัส ซึ่งนอกจากมาตรการของรัฐแล้ว ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการป้องกันตนเอง โดยดูแลสุขภาพให้แข็งแรง เพื่อสร้างระบบภูมิคุ้มกันต้านทานโรค รวมทั้งปฏิบัติตามคำแนะนำของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ดังนี้ (1) หลีกเลี่ยงการเดินทางไปพื้นที่ที่มีการระบาดของโรค (2) หลีกเลี่ยงสถานที่แออัด (3) ไม่คลุกคลีกับผู้ป่วย (4) สวมหน้ากากอนามัย (5) ไม่สัมผัสหรืออยู่ใกล้ชิดกับสัตว์ โดยเฉพาะสัตว์ที่ป่วยหรือตาย (6) หมั่นล้างมือด้วยน้ำและสบู่หรือล้างด้วยแอลกอฮอล์ล้างมือ (7) ไม่ใช้ของใช้ส่วนตัวร่วมกับผู้อื่น เช่น ผ้าเช็ดหน้า แก้วน้ำ ผ้าเช็ดตัว (8) รักษาร่างกายให้อบอุ่น (9) นอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ (10) หากมีข้อสงสัย สอบถามสายด่วนกรมควบคุมโรค 1422 นอกจากนี้ ควรรับประทานอาหารที่สะอาด ปรุงสุกใหม่ ถูกสุขลักษณะ มีประโยชน์ต่อร่างกาย หลีกเลี่ยงอาหารดิบ หรือสุกๆ ดิบๆ ดื่มน้ำที่สะอาดเพียงพอต่อร่างกาย ออกกำลังกายเป็นประจำ ตามความเหมาะสมของร่างกาย และติดตามสถานการณ์และเสียงพุดติกรรมเสี่ยงต่อการติดโรคต่างๆ จากหน่วยงานภาครัฐ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19)

○ โรคติดต่อทางเดินหายใจ
ส่งผลให้เกิดโรคปอดอักเสบ

ระบาดครั้งแรก
ตลาด South China Seafood เมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน จากนั้นแพร่ระบาดไปหลายๆ พื้นที่ในประตจีนและประเทศอื่นๆ

การแจ้งเตือนในไทย
ระดับ 3 หลีกเลี่ยงการเดินทางที่ไม่จำเป็น

อาการสำคัญ
มีไข้ ไอ หายใจเหนื่อยหอบ

คำแนะนำจากกรมควบคุมโรค

หลีกเลี่ยงการเดินทางไปพื้นที่ที่มีการระบาดของโรค หลีกเลี่ยงสถานที่แออัด ไม่คลุกคลีกับผู้ป่วย สวมใส่หน้ากากอนามัย ไม่สัมผัสหรืออยู่ใกล้ชิดกับสัตว์โดยเฉพาะที่ป่วยหรือตาย	หมั่นล้างมือด้วยน้ำและสบู่หรือล้างด้วยแอลกอฮอล์ล้างมือ ไม่ใช้ของใช้ส่วนตัวร่วมกับผู้อื่น (เช่น ผ้าเช็ดหน้า แก้วน้ำ ผ้าเช็ดตัว) รักษาร่างกายให้อบอุ่น นอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ หากมีข้อสงสัย สอบถามสายด่วนกรมควบคุมโรค 1422

ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน กรมควบคุมโรค
Emergency Operations Center : (DDC's EOC)

สายด่วน
กรมควบคุมโรค
1422

ที่มา: กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข